

Uw wensen aan het einde van uw leven

Weet u wat u wilt? En hoe u daarover kunt praten?

Weet u wat u wilt?

We beginnen om 15.00 uur

Uw wensen aan het einde van uw leven

Hoe kunt u daarover praten?

[Filmpje: Weet u wat u wilt?](#)

U kunt vanmiddag 2 x vragen stellen

Om 16:00 houden we pauze

U krijgt aan het einde extra informatie mee

Waarom deze bijeenkomst?

Bespreek wat u wilt op tijd met uw huisarts en met familie en vrienden.

Dat kan ook als u niet ziek bent.

- Informatie geven zodat u kunt nadenken over uw wensen
- Dit helpt de zorgverleners en naasten

Praat erover met uw huisarts
en met familie of vrienden

Wat we vandaag bespreken

Zorg in de laatste levensfase (palliatieve zorg)

Wensen in de laatste levensfase

Praten met uw kinderen, familie, vrienden en uw arts

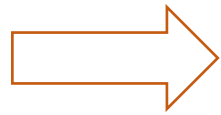
Vragen?

Film

[De dappere patiënt](#)

Wat vindt u?

Palliatieve zorg is alleen voor mensen die nog maar een paar weken te leven hebben.

Groen = eens, dat vind ik ook

Rood = oneens, nee dat vind ik niet

Wat is palliatieve zorg?

- Voor mensen die ziek zijn en niet meer beter worden
- Voor mensen die ziek zijn en niet lang meer leven
- Voor mensen die ziek zijn en langzaam steeds zieker worden
- Zorg waarbij u zo min mogelijk pijn heeft
- We vragen wat voor u belangrijk is, wat u nodig heeft

Zorg thuis

- Huisarts
- Wijkverpleging / Thuiszorg
- Vrijwilligers in de palliatieve zorg
- Geestelijk verzorger / Centrum voor Levensvragen
- Praktijkondersteuner / Maatschappelijk werk / Psycholoog
- Inloophuizen

Zorgt u zelf voor een ander? (Mantelzorg)

Mantelzorg is alle hulp aan iemand die ziek is of hulp nodig heeft.

Bijvoorbeeld door uw man of uw vrouw (partner), uw dochter of zoon, de buurman of de buurvrouw

Mantelzorg kan ook samen met de thuiszorg (wijkverpleegkundige) of andere zorgverleners.

Wie kan de mantelzorger helpen?

- <https://www.mantelzorg.nl/onderwerpen/ondersteuning/>
- Mantelzorgconsulent / mantelzorgmakelaar
- Lotgenotencontact: contact met anderen die ook mantelzorger zijn
- Vrijwilligers in de palliatieve zorg
- Inloophuis
- Centrum voor Levensvragen
- Rouwbegeleiding

Mantelzorgers, zorg goed voor uzelf!

Aan het einde van uw leven - de laatste levensfase

- Wat is belangrijk voor u aan het einde van uw leven?
- Welke rituelen zou u willen doen?
- Wat is belangrijk vanuit uw geloof?
- Waar bent u bang voor?
- Waar wilt u sterven en wie zijn daarbij?
- Wat betekent sterven voor u?

Heeft u nu al vragen?

Pauze

Praten met een arts

- Een arts kan u vragen naar wensen over:
  - Reanimeren
  - Ziekenhuis en IC opname
  - Euthanasie

- Keuzehulp: <https://www.thuisarts.nl/keuzehulp/verken-uw-wensen-voor-zorg-en-behandeling>

Reanimeren?

- Hartstilstand
- Ouder -> minder goede uitkomst
- Kijk op [Thuisarts.nl](https://www.thuisarts.nl)

Opname op de IC?

Ondersteunen van belangrijke lichaamsfuncties, zoals ademhaling of bloedsomloop, met speciale apparatuur

Gespecialiseerde artsen en verpleegkundigen

Voorbeelden van andere wensen:

- Wonen op een andere plek dan thuis
- Wonen in een verpleeghuis
- Behandeling in ziekenhuis
- Stoppen met medicijnen

Palliatieve sedatie

Palliatieve sedatie =
Opzettelijk verlagen van het bewustzijn om het lijden te verlichten.

Kan de hele tijd of delen van de dag (wat u zelf wilt)

Palliatieve sedatie is als er geen andere behandeling of medicijnen meer is.

Palliatieve sedatie maakt het leven niet korter, het zorgt er niet voor dat de patiënt eerder dood gaat.

Palliatieve sedatie mag pas als u minder dan 2 weken te leven heeft

Euthanasie

- Alleen de patiënt mag vragen om euthanasie
- Wat zegt de wet?
  - Vrijwillig: het moet een eigen keuze
  - Weloverwogen: wilsbekwaam
  - Uitzichtloos lijden: de ziekte kan niet meer behandeld worden
  - Ondraaglijk lijden: het is niet meer uit te houden

Het is een proces

- Huisarts, patiënt en familie trekken samen op in zorg
- Euthanasie besluiten de patiënt en arts samen

- Invoelbaar
- Er klaar voor zijn

Weet u wat u wilt?

- Bespreek dit met uw naasten.
- Bespreek dit met uw dokter.
- U kunt uw wensen vastleggen in een wilsverklaring.
- Spreek op tijd over uw wensen, ook als u nog niet precies weet wat.

Praten met naasten

Op tijd praten over wat u wilt,

Praat over wat u wilt met familie en vrienden

- iets gezien op televisie / iets gelezen / deze bijeenkomst
- Praat eerst met iemand bij wie u zich het meest op het gemak voelt
- Vertel waar u aan denkt
- Heb begrip voor elkaar

Praten met een arts

Op tijd praten met uw huisarts over wat u wilt en wat u nodig heeft

- Vraag bij de assistente om een dubbele afspraak (consult)
- Neem iemand mee naar het consult
- Neem het gesprek op (eerst vragen)
- Praat over het gesprek met familie of vrienden
- Bij moeilijke vragen; vraag bedenktijd en maak een nieuwe afspraak
- Recht op informatie & Recht op niet weten

Wilsverklaring

Wie mag voor u spreken
als u dat niet meer kunt?

- Document:
  - Uw wensen over behandeling
  - Uw wensen over het einde van uw leven
  - Het aanwijzen van een vertegenwoordiger
- Als u zelf geen beslissingen meer kunt nemen (bijvoorbeeld coma)
- Duidelijk hoe u erover denkt, ook als u het zelf niet meer kunt zeggen
- Het hoeft niet via de notaris!
- Uw wensen en uw wilsverklaring kunt u altijd veranderen

Verder praten

- Centrum voor Levensvragen Rotterdam & omstreken
- Vrijwilligers van een mantelzorgorganisatie
- Inloophuis de Boei

Kern van ons verhaal

Palliatieve zorg is langer dan de laatste weken of maanden.

Centrale vraag: Wat is belangrijk voor u in de laatste levensfase?

Ga op tijd in gesprek. Dat kan ook als u nog niet ziek bent.

- In gesprek met uw man of vrouw, kinderen, familie, vrienden
- In gesprek met uw arts.

Heeft u vragen?

